

Передплата

на «РУСЛАНА» виносить:

в Австрії:

на цілий рік 20 кор.
на пів року 10 кор!
на чверть року 5 кор.
на місяць 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік 16 рублів
або 36 франків
на пів року 8 рублів
або 18 франків
Подвинок число по 16 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дні крім неділі і руских свят о 5½ год. пополудні.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунчини). Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Хліборобський рух у східній Галичині.

Під таким заголовком подає Neue fr. Presse довшу статю про наші хліборобські відносини, яку отсе подаємо в повнім змісті:

З малих прояв, на які зразу чи не за мало звертано уваги, витворив ся вже могутно розширений тепер рух межі хліборобськими робітниками східної Галичини, а може також і в західних, безпосередно пограничних повітах. Змови переходили зразу зовсім спокійно, але поволи прийшло до переступів, а тепер чути вже про заведенє наглих судів. Хотяй при сїм кортіло би дуже при обговореню сих прояв розслідити стан і недостатки галицької адміністрації та тамошні соціальні відносини, однак хочемо лишити се на боці і тут заняти ся лише чисто економічною частиною сего питання. Однак зображенє відносин межі сільським населенєм східної Галичини що-до господарів і робітників — бо при тамошнім роздрібленю землі оба стани дуже часто схожі — прецінь може вияснити, що вибух аграрного руху для свідомого сего стану не міг бути несподіванкою, ба, що більше, чудним повинно би стати для него, що сей рух аж тепер доперва повстав.

Найбільша частина хліборобської роботи лежить в Галичині в руках поденних робітників, при чім платня на хлєнській посїлости заключає в собі звичайно також цілковите прокормленє, коли так звані двірські обшари правильно платять лише гринми. Однак се відносить ся лише до тих поденних робітників, які стоять поза контрактним відношенєм. Там, де існує щось в роді умовних відносин, виконує ся заплата часто через уділ в зібранім збіжжю, особливо при кукурузі і бараболі. Частию платні в натурі становить також, іменно виключно у східній Галичині, приділенє толоки для товару поденного робітника. При сїм або відтягає ся опісля вартість права винасу від заплати за поденну роботу — як в Буківську, Товмачі і Перемишлянах — або умовлює ся за штуку пасучої худоби зжати якесь число снопів (40 до 12 кіп за одну штуку в лісі, або 1 копу за штуку худоби на пасовиську в Куликові і Бродах). В останнім случаю накладає ся часто на управненого до випасу обовязок зораня і очищення пасовища. В сій області бувають власне найріжнородніші вариянти і оцінки що-до вартости права винасу. В Тернополи — беремо сї, як і другі з пізнійше наведених дат, з урядової публікації: «Хліборобські платні в Австрії після стану з 1893. року; статистична центральна комісія, Відень 1895» — робітник обовязує ся за штуку худоби до дванайцять або тринайцять днів роботизни, в Любачеві до шість днів, в Балигороді до поставлення одного мужеского і двох жіночих або чотирох жіночих робітників, а в Бірчи до 15 робітників, при чім вартість винасу корови оцінює ся на 4 зр.

Окрім місцевого робітника треба узгля-

днити в Галичині також вандрівного робітника. Ся категорія робітників походить почасті з східної, почасті з західної Галичини. Вандрівного робітника наймають головно на жнива за мешканє, поденну платню і харч, а також переважно за поношенєм коштів подорожи. До нужденної платні та до якости мешканя і їди ми ще вернемо пізнійше.

Наконєць треба ще згадати про наймитів, так званих слуг (форналів). У східній Галичині они становлять лише невеличку частину. Урядові розсліди записують там на рілю оброблювану наймитами 3775 гектарів і 289 слуг (13-4 гектарів на одного слугу супроти анальогічних 8-4 гектарів в горішній Австрії).

Се прецінь знаменне для низького стану звичаєвої місцевої платні у східній Галичині, хотяй вже навіть узглядимо видатність роботи, що, абстрагуючи від Дальмації і Буковини, про яких нема дат, нігде в Австрії не є запотребованє робітника на гектар по хліборобски уживаной рілі таким малим, як власне у східній Галичині. Загальне занотребованє робітника на гектар по хліборобски уживаной рілі виносить:

	Більш посїлсть простор зр.	Середна посїлсть простор зр.	Дрібна посїлсть простор зр.
Долішня Австрія	над 100 ha 63-0	над 20 ha 61-0	до 20 ha 62-0
Горішня Австрія	80 „ 47-2	30 „ 66-5	30 „ 75-0
Побережє	80 „ 35-0	25 „ 45-1	25 „ 76-7
Шлезя	100 „ 34-4	30 „ 33-7	30 „ 73-4
Західна Галичина	150 „ 20-7	150 „ 24-9	—
Східна Галичина	250 „ 18-11	250 „ 18-6	—

Страйкові справи.

Страхи на Ляхи.

Попри цілий апарат урядових способів на відведенє селян від страйку, про які так досадно висказала ся телеграма наших послів до президента міністрів д-ра Кербера, польска праса не вгаває виводити ріжних страхопудів на застрашенє мужиків перед вислідами і наслідками страйку. Крім жаданя війска до пільних робіт і гроженя спровадженєм та кольтивацією Мазурів та машин, загрозили офертю якось харвацького агента, який зобовязав ся доставити робітників за 7 К від вижата морґа без всякого вікту і ординарії, лише за зворотом коштів подорожи. Блаженні віруючі — але нас якось ані раз не хоче перековати ся оферта.

Галицький рай.

Однак польські часописи беруть сї як реальну підставу до своїх виводів і на сї підставі доказують, що наш робітник за десятий і одинадцятий сніп є два рази дорожший, як хорвацький робітник. Що більше, Przedświt доказує, що рускому робітникови платять двори більше, чим Мазури в Прусах, Познаньщині і Саксонії, «де крім коштів подорожи і скромного удержаня побирають лише 20 до 25 К місячно». Знали і знають польські властители дуже добре — піше дальше Przedświt — що могли би богато танше зібрати збіжжє, спроваджуючи чужого робітника. Однак коли від ряду літ з власною стратою zatrudнювали місцевого робітника, то робили се лише з любови для того руского людю.

Відворотна сторона медаля.

Та по правді сказавши, як-раз наш селя-

нин, виходячи на панський лан, завжди має почутє, що іде «за ласку». Хто знає наше село, той і памятає, як то гайові увихають ся досвідками по хатах і мольбами, намовами і погрозами витягають робітників на панське. Часто прийде гайовий, поставить гроші на вікно вимовляючим ся членам семі, тай піде дальше зганяти робітника. Хоч чи не хоч, а піти треба, бо потому не видадуть одного патика з лєса, хоть би ти їм золотом платив! Бо і справді заробок на панських ланах в часі жнив не може запомочи робітника, не лишає жадної признаки в его бюджеті. Приймім, що горячий час жнив треває місяць, від 15. липня до 15. серпня. Коли би робітник робив що дня, як се може хіба зовсім безрільний, то на теперішню платню, при своїм власнім харчи заробить раптом 7-8, а найбільше 10 зр. А коли жне за 12. сніп, то денно зажне 9-10 снопів що найбільше, і то з надлюдским висилком від вчасного ранку до пізнього вечера. Се винесе єму копу збіжжа за тиждєнь, яке по доложеню потрібной ще праці може видати в добрім році корець збіжжа. Таким заробком ані прожити ся не можна через зиму, ані податку заплатити, ані що справити на себе. Тому передше треба привести ціни за роботу до справедливої міри, а тоді жадна сторона не буде робила собі «ласки».

Марні надії.

Однак дідачі зовсім не виявляють сєї «любови до руского хлопа», ані не держать ся річєвого і справедливого напрямку в справі страйків. Як се ми вже зазначували, нігде між ними не трактує я про усталенє цін за роботу, а лише придумує ся над способами пімсти та придувлєня мужика за его «буту», що сьмів станути в обороні своїх інтересів. І так відбув ся в Бучачи великий зїзд 50 обшарників, спрошеных п. Гневопом, де крім нарікань і доган, прийнято лише резолюцію з жаданєм від правительства охорони перед есентуальними напастями, вибрано льокальний комітет «задля спільної охорони перед страйками і вислано телеграми до намістника і д-ра Кербера. Мерітум справи, іменно означеня можливих до прийнятя услівій роботизни навіть не підношено зовсім!

З політичного поля.

Коронація короля Едварда VII. починає ся нині о год. 10½ перед полуднем т. є. в тім часі, коли англійский король виїздить з палати Бекінґем. Погода, о скілько здає ся, буде сприяти сему торжеству. Всякі приготованя вже покінчено, місто пристроїло ся в святочний одяг, на улицях живійший, як звичайно рух, бо крім жителїв Лондону вилягли там і чужі гості, котрі уже там прибули. Взагалі заповідає ся се торжество доволі величаво, хоть не буде воно ані в десятій частині так пишнє, як було-б 26. червня, коли то з причини недуги короля мусіли его відложити. Величаву програму, яку установлено тоді, а яка мала бути так імпонуюча і повна блеску, що замінила би ся певно в видовище, якого не бачила Англія від віків, тую програму мусіли тепер змінити і значно скоротити, позаяк заходить оваба, що король, котрий тільки що встав з ліжка по тяжкій операції, не зможе видержати до кінця цілого церемоніялу. Проте задержано тільки тії точки, котрі невід-

клично потрібні при коронації, а прочі скорочено, або зовсім викинено. Після телеграфічних відомостей розказав король запросити до участі в коронації в Вестмінстері бурмістрів всіх англійських міст в числі понад 2000. При тім лучило ся, що бурмістр і посол ірландського міста, Кльонель, не тільки, що не прийняв прошеня, але не хоче навіть відбирати офіціальних GRATULACIЙ з причини коронації.

Про працянє цїсаря Вільгельма II. царем Николаем доносять телеграми ось що: По величавім пїрі, що відбув ся на помості корабля «Штандарт у», приглядали ся оба монархи нічим вправам ескадри, що тревали до 1-шої години в ночи. О 10 тїй годині рано відвідав цар Николай німецкого цїсаря на покладі корабля «Гогенцоллерн». Цїсар Вільгельм повитав гостей при містку. Опісля удали ся оба монархи до збору офіцирїв, а найстаршїй з тих капітан Голленден, на короткій промові підїс оклик на честь царя. Цар відповів по німецки та закінчив окликом: «гурра» на честь Вільгельма. Відтак поїхали монархи і князі на поклад яхту «Поллярна звїзда» і приглядали ся звідси регатам човнів російских нованих кораблїв. По скінченю тих перегонів відпровадив царского гостя назад на поміст «Гогенцоллернів», а опісля вернув сам на «Штандарт». О 1-шїй годині відбуло ся на «Штандарті» сїданє, підчас котрого вручив цар цїсареві Вільгельмови боярскїй шелом, високий на 75 см., окрашений богато всякими дорогими каміннями і перлами. В середині шелома находить ся золотий сервіс до палєня. Цїсар Вільгельм знова подарував цареві скриняку з золотими зварядами до писаня. По сїданю відпродав цар цїсаря Вільгельма на поміст «Гогенцоллернів» і забавив там єще пів години. По сердечнім працяню підїс німецкїй цїсар тричі «гурра» в честь царя, а зібрані на помості повторили з одушевленєм сей оклик. Відтак супроводив цїсар Вільгельм царя аж до сходків, а капеля грала підчас того російскїй гимн.

О год. 3¼ пополудни підїс «Гогенцоллер» якор. Цар товаришив євому гостеві на «Штандарті» аж поза остров Нарген. За ними плїли прочі кораблї, на котрих залага стояла в параді. Німецкїй цїсар з помосту свогo корабля робив перегляд флоти, причім загремїли з російских кораблїв гарматні вистрїли. — Вже смеркало, коли цар завернув назад до Кронштату.

Цар вдоволенїй взірцевим поведєнем артилерїйскої учительскої ескадри підчас побуту німецкого цїсаря, заїменував шефа тої ескадри, контрадмірала Райдествєньского своїм адміралом а la suite і висказав єму признанє і желаня з причини відзначєня. — Подібного відзначєня не надавано доси нікому.

АНДРІЙ АЛИСКЕВИЧ.

Вартбург і Ваймар

Спомини з подорожи по Німеччині.

Більше інтересним і богатшим в дорогі спомини є дїм Гетого, а то відповідно до довшого віку та достатків і блиску, якими поет, щирий товариш і міністер князя, окружав ся. Він звєсь тепер Goethe-National Museum. Сей дїм дарував Гетому сам князь і в нїм мешкав Олімпієць — так Гетого звали для єго спокійного, хорошого лица — майже сорок лїт. По смерті поета була через довгі лїта (бо около 50 лїт) ся святавя ширшїй публіці недоступна, аж внук поета Вальтер, умираючи, записав в 1885 р. дїм wraz з всіми дорогоцінностями, габінетами природничими, образами і бібліотекою княжєству. Тоді відреставровано і привєрнено дїм до давного стану і переимєнено його в народний музей, бо справді він береже святаці цїлого народа, а то памятки з житя і діяльности першого єго поета, гідного представителя імені і характеру німецкого.

Широкі сходи сєго великого двоверхового дому збудовані після пляну, опрацьованого через Гетого, котрий з Італїї принїс з собою нові понятя о штудї і архітектурі. Клітка сходова окрашена картонами і образами. Бо звїсна се річ,

Пора відновити передплату!

НОВИНКИ.

— Календар. В недїлю: гр.-кат. Інокентія; рим.-кат. Лаврентія. — В понедїлок: гр.-кат. Калиника, Серафіна; рим.-кат. Зузанні. — Віторник: гр.-кат. Андроника; рим.-кат. Кляри.

— 3 Комарна. В недїлю дня 10. серпня с. р. відбуде ся в сали «Товариства задаткового» в Комарні, заходом «аматорского кружка драматичного» при читальні «Просвїти» в Комарні, аматорское представлєнє комедїї І. Янчука в 3. дїях зі сьпївами і танцями п. з. «Вихованець». Початок точно о 7½ год. вечером. Цїна місць: Перворядне крісло 2 К, другорядне 1 К, партер 50 с. Чистий дохід призначений на добродїїні цїли.

— 3 Микуличина. В недїлю дня 10. серпня 1902 в сали Всч. о. Галайчука в Микуличині відбудуть ся вокально-декляматорскі вечерницї з отсею програмою: 1. Вступне слово, др. В. Щурат. 2. Колесса. Ой завила калынонька в лузі, 8-ка муж хору. 3. Vieuxtemps. Andante з II. концерту скрипка-сольо в супр. форт., п. Е. Перфецкїй. 4. Ленкїй. В сьвіт за очи, декл., п-ня Евг. Ленкївна. 5. Лисенко. Ой пуцу я кониченька, 8-ка муж хору. 6. фортепьян. 7. Сольо сьпїв, п. Михайлюк. 8. а) P. Mascagni. Cavalleria rusticana, б) P. de Sarassate. Semanza Andaluza, скрипка-сольо в супр. форт., п. Е. Перфецкїй. 9. Колесса. Ой ти тату, тату наш, 8-ка муж хору. Управу хорів обняв ласкаво о. Т. Курпак. — Початок точно о 7. год. (час велїзн.). — Вєтун виключно за запрошенєм, по котрі, о скілько они не вислані, зголосити ся можна у п. Романа Перфецкого в Яремчі.

— В Заболотіві відбуде ся дня 10. с. м. о 12 годині в полудне відкрите Товариства «Сїч», на котре селян з доокружних сїл дуже просимо. Комітет.

— Хліборобскі страйки. В Збарачану завїзав Народний Комітет посла д ра Коса, позаяк звідтам прошено о інтервенциї задля тероризму. Др. Кос вїїхав там уже вчєра.

В Золочеві завїзав вчєра слїдчий судия, Дембскїй, студєнта філософїї, Володимира Домбровского, на слїдствє, а по переслуханю велїв єго задержати в слїдчїм арештї.

В Терєбовельщині покінчив ся страйк в селї Млинских побїдою селян. По дводневних переговорах дійшло з гр. Борковским до такої згоди: копа жита 60 гр., денна плата від 1. мая до 1. падолїста 60 кр., кошена копа 50 кр., вязанє за косаркою 20 кр., дївка 40 кр.; від 1. падолїста до 1. мая: дївка 30 кр. а хлоп 40 кр., кукурудза 4-їй качан; бараболя — тонка соли від мїшка; сушник і губи вільно брати з лїса; 3 рази до року має бути облава на дика. — Чемне та поважне поведєнє гр. Борковского, що зумїв узглядити оправдані жданя селян, може послужити примїром для иньших дїдичїв. («Дїло»).

В Каменеччині вибухли нові страйки в самїй Камінці струмиловї і в Деревлянах. Поль-

скі часописи доносять, що в Чанжї мало 100 селян узбрїглись в серпї, сокири та коси і не пускати до села чужих робїтників. Завїзвано там вїєско. — В Спасї арештовано 8-ох селян. В Любачівщині увїхують ся вже від довшого часу агенти обшарників та вербують робїтників на страйковї терени, котрі одначе вертають сєйчас домів, скоро тільки довідують ся, про що ходить.

В Перемишлянщині зарядило староство замкнєнє всіх торгїв та ярмаркїв з причини страйкїв. — В Городенщині вибух страйк в Ісаковї так помїж місцевими як і єнрваджєними робїтниками. — В бучацкїм повітї застрайкувало село Нязьколизї, що належить до Мєнтля.

Польскі часописи доносять, що перед кількома днями арештовано в бучацкїм повітї суплєнта гімназїї з Ряшева, п. М. Крушельницького під закидом агїтації, однак сєйчас по переслуханю вернено єму волю.

— Уви, уви! «Поважного і умїркованого» «Галїчанїна», який в мєнторскїм товї через цїлий час страйкїв поучав селян, що польскїй шляхтич, працуючи на рілї, є такий сам бідний, а може єще і біднїшїй (?) від руского хлопа і тому страйк є лише викликаний штучно агїтаторами, перед якими повинен стеречи ся рускїй мужик — сєго «Галїчанїна», який за своє людяльнє супротив польскої шляхти становиско удостоїв ся похвали від Narodów-ok, Dziennik iw і т. д., чим не залишив сам похвалити ся — сєго благонадїжно «Галїчанїна»... сконфіскувала прокураторія! Służ panu wiernie, . . .

— Загадочне убїйство. Жителї села Мєзе Няррад коло Мшкельца на Угорщині найшли вчєра на улиці трупа нічного сторожа, Івана Теплїцкогo з підрізаним горлом. Заразом стверджєно, що якийсь злочинєць вломав ся до громадского уряду та обїкрав громадску касу. Арештовано двох циганїв, котрих підозрївають о сповнєнє сєго злочину, бо они мали покровавлений одяг і не могли виказати свогo алїбі.

— В бурї «Народного Дому» у Львові було в мин. році шкільним 27 ученикїв, з тих 19 мали повнє удержанє, а 8 доходили лиш на харч. З них 2 здало іспит зрілости, 24 одержали добру, а 1 злу класу.

— Огонь. В селї Угринові, сокальского повіта, вибух дня 5. серпня около 11. год. рано огонь в кузнї Івана Дроздовского і знищив єї. Шкоди було на 400 К, а кузня була обезпечєна в «Дїєстрі» тільки на 200 К. — Місцева огнева сторожа, тамошнїй парох, о. Смўлка і командант жандармерїї, п. Онуфрак заслужили ся дуже через се, що своєю ревною помочю при гапєню не допустили, щоби пожар розширив ся дальше.

— Конкурс на шкїц мурованої цєркви. 1) Тип цєркви має бути візантїйскїй, примінений до характеру старих деревяних цєрквей малоруских. 2) Вимагає ся двох видїв і приземного пляну, в довільній скалі, без перекрою і без кошторисїв; була би однак пожадана скаля 1 : 100. 3) До конкурєу допущєні всї без огляду на заводу квалїфікацию. 4) В склад журї входять запрошенї Впрєосв. митрополитом сьвященники, будівничї, майярі і різьбарї. 5) Яко нагороду назначає ся за три найлучшї шкїци по 300 корон. 6) Впрєосв. митрополит застерїгає собі закупно инних шкїцив похвалєних через журї. 7) Шкїци

що Гете подїбно як наш незабутий Кобзар віддавав ся спершу попри поезию також малярству і доперва в Італїї рішив ся остати лиш при поезїї яко своїм головнім посланництвї, но при тім інтересував ся він до смерті всею штукаю взагалї, видавав часописи для штук плястичних (пр. Propyläen) і громадив коло себе малярїв, музикїв і артистїв драматичних. О тім всїм сьвідчать власнє многі памятні річи, зїставленї в тім домі.

Передовсім насувають ся нам що хвилї памятки з подорожи поета в Італїю, котра становила в єго цїлій поетичнїй діяльности напрям клєсичнїй і витиснула на всїх дальших творах незатерте пятно. Маго тут тому італїйских краєвидїв, проспектів з Риму, «копїй образів і відливїв гіпсових скульптур старинних або ренєсансових. Артистичнє око Гетого спочивало на кожній річи.

У вступї до передпокою I. поверха видїють ся портрети поета, його родини і княжого дому, в нижках-же при вікні схованї під склом дрібні памятки або відзнаки, медалї, перстенї і старинні гемми (сєб-то артистично різанї дорогі камінї). На лїво входимо в покїй Ююни Ludovisi; се одно з найклясичнїйших дїл старинної плястики, яке Гете всегда подивляв і почитав. Тут находить ся так, як єще за житя поета, сальон з елєгантним, як на тодішнї часи, уряджєнєм. Декоративнї образи на стїнах суть перєнєс ся з Італїї спершу на якийсь час а від

1807 на стало до Ваймару і гостив в тім домі. Він став тут відтак директором академії рисункїв. І тут бачимо многі портрети а в шафї скляннїй медалїони поета і єго родичїв. Тут уміщєний фортепьян, котрий є славний тим, що на нїм грав молодий Мендельзон, якого Гете у себе гостив.

Слїдуючий покїй, названий «Urbinozimmer», містить образи сучасних Гетому малярїв як Fischbein-a, Lenz-ого і т. д., надто власні рисунки поета і бюєти. На право від входового покою надїбуєм властиву галєрию образів і иньших творїв штуки. Три покїї заложєні знатними рисунками Vischer a, Rubens-a, Angelik-и, Kaufmann-a, італїйскими медалїонами, монєтами 15. і 16. віку, вкїаці італїйскими майолїками і статуями з бронзу. Замїтний єще окремий покїй на бюєти а дальше т. зв. Gartenzimmer. Він звернений вікнами до городу а повно в нїм деяких силвєток; цїкавий найбільше один оригїнальний модель зображуючий Гетого, як обсервує чашку Шїлера і розслїджує, о скілько она від правил природи відходить своєю будовою і зраджує гєнїя.

В тїй самїй частї дому находять ся два найцїкавїшї покїї, котрі мусять зворушити кожного чужинця, с. є Studierzimmer і Sterbezimmer поета, де він послїднї лїта і хвилї житя пережив. Врїажнє тут віднесєнє втискає ся глибоко в душу звиджуючих. Неоднї стоїть перед загородою, збороняючою дотикатись сьвятошїв начє вконаний і глядить на бюрко, стїл, крісла,

мають бути означені девізою об'явленою в запечатаній конверті, котру отворить ся доперва по рішенню комісії. 8) Шкіци належить віддати або переслати до митрополичого секретаріату най-далше до 12. год. в полудне 1. вересня н. ст. 1902. р. 9) Поручає ся душпастирям оголосити сей конкурс в своїх парохіях і заохочувати до участі в конкурсі.

— Найменшому братови.

І ти, найменший брате, сеї сили,
Що мов пружина
Движе сей світ, держить у всякій хвилі,
І ти частина.

Свобідно можеш жити, стрім подати
Любві і згоді,
На шлях новий іти або здержати
Братів в поході.

Змістить одно-ж бо серце, хоч просторе,
І душа мислива
Мільйонів волю, їх надію, горе
І дум огнива?

О, хоч найширших геній одилиці
Границь сягає,
Генія силі народа-збірниці
Він не зрівнає.

Тому, хоч не мудрець ти, ні маючий.
Ні владник людом,
Лише зарібник з праці рук живучий
Кривавим трудом,

Все ж рівно й ти, найменший, сеї сили,
Що є пружина
До поступу у кожній живані хвилі,
І ти частина.

І ти частина... тільки сли тріваєш
В ділі постійно —
Ти не багатших відгук — ти ділаєш
Все самостійно.

Коли тебе завзята і зневага
Дух не овіє,
Лиш жар любови, світла і відваги
До жертв загіє —

Осяєш мертвоту давню прав мшисту
Думок промінем,
Промінем тенлям — возмеш правду чисту
Прібним камінем —

Сли злучиш голос за святі ідеї
З ширі груди
З громади голосом, котрий vox dei
Признали люди; —

Коли ти ціль свідому маєш, волю,
І будеш знати,
Що ти народа сам рішавш долю
Найменший брате.

Кравченко.

— Концесія на продаж ключів. Зачувати, що має вийти розпоряджене, після якого не вільно буде кому небудь продавати ключів, хіба лиш фаховим майстрам слюсарским, котрі самі ключі вирабляють. Інші торговельники будуть мусіли старати ся о концесію на продаж.

чиною сего має бути удержане публичної безбечности. Численні розправи судові показали, що злодії купують або добирають ключі по великих крамах, а то не так легко приїде ся їм робити, коли не кождому буде вільно продавати ключі, бо тоді бодай скорше буде можна відшукати сліди злодія.

— Гумористичний кутик.

— *Perpetuum mobile.* За хлопом бігає жид, за жидом пан, за паном локай, за локайом дівчата з села, за дівчатами хлопці, за хлопцями тати з дручками, за татами мами і т. д. в безконечність. (*Комар*).

— *Телеграма «Комаря».* Редактор «Гавканина» Смарков приїхав в село Річку на «лїтний оддыхъ». Місцевий «батьюшка», щоб почитати так достойного гостя, приказав виставити триумфальну браму і цілу обліпити головками «Гавканина». Гуцули не бачили ніколи в житю, як виглядає триумфальна брама, вибудували єї в формі — шибениці.

З життя сецесіоністів у Відні. В «Mensa academica» сидить голодний сецесіоніст та ждучи на Автона з «оне фляшом». бавить ся гадками про нїнїшну оперу «Lohengrinn». Єго думку перебиває ще голодніший товариш словами: «Що нїні? (роз. на обїд). — «Lohengrinn» відповідає перший. — «А з чим», питає другий — «mit Schmoren, чи mit Sauce?» — Tableau!

— **Вісти з станіславівської єпархії.** Рішенем митрополичого ординарія іменований ректором духовної семінарії у Львові о. др. Григорій Хомишин, дотеперішній завідувач парохії в Коломиї. — Розписані на конкурс в речницем до 2(15) вересня с. р. парохії: Крехівці, станіславівського дек., ординаріятекого наданя; Яворів, косівського дек., цїсарского наданя; Кривотули, тисеменицького дек., приватного наданя; Остра, устецького дек., ординаріятекого наданя; Бурдяківці, скальського дек., приватного наданя; Хоростків, гусятинського дек., приватного наданя і Пилатківці, скальського дек., приватного наданя. Ті, що старають ся о парохію Пилатківці мають предложити заяву, що в случаю одержаня парохії згодять ся на відділене звучених Тернавки і Звягель від Пилатковець. — Увільнені: оо. Лев Ольшанський, б. сотрудник в Тисеменичанах; ієромонах Венедикт Володимир Скоробогатий від приватного сотрудництва в Хоросткові; Ярослав Луцк, б. приватний сотрудник в Вороні і Лев Обухкевич від прив. сотрудництва в Монастирських. — Введені ієромонах о. Вен. Волод. Скоробогатий яко завідувач в Яворові, косівського дек. — Єпископский ординаріат іменував на трилітній період при іспитах на учителів народних шкіл в Станіславові ординаріятеким комісарем о. Василя Фацевича, а іспитователем о. Івана Порайка, в Заліщиках ординаріятеким комісарем о. Віктора Ростковича, а іспитователем о. Софр. Глібовицького. — Власть відправляти дві літргії в неділі і празники одержав о. крп. Теодор Лісевич в Кутах до пори заміщеня єпископского престоло. — Конвєсторія вставила ся до намісництва о платню для прив. сотрудників в Сквятині, Барині, Річці і Олеші. — Асигнованя на 1 рік дотация для приватного сотрудника в Олексинцях. В прєсвїтерскій дїм прийняті укїнчені богослови: Александр Дикий і Николай Бутковский. — Титулом стола наділений укїнчений богослов Нико-

старосьвіцкі шафки, книжки, каламарі і пера гусячі вткнені в каламар та гадає, що перед хвилею ще сидів тут при праці сам поет або єго секретар. Покій, в котрім помер сивоголовий Олімпієць (в 83. році життя), остав рівнож незмінений. І тут все поодиче і просте як в домі Шілера а глибока тишина залягає ті місця праці вічного спочинку.

На другім поверсі (Dachstock) містять ся богатий природничий кабнет, зіставлений рукою самого Гєтого, котрий займав ся природою та на підставі власних експериментів і подорожий писав наукові діла о всіх єї галузях, особливож оптиці, фарбах, геології, остеології і анатомії. До самої спокійної смерті брав він живу участь в вислідах і працях наукових природознавців і предсказав теорію Дарвіна і новіших учених.

Кожний опускає сей музей з пересвідченням, що Гєте справді був незвичайним генієм, всестороннім полістором, рідким знатоком всеї природи і штуки, великим психологом, філософом і естетиком, в своїм роді одинокою індивідуальністю (б. паво). Подорожні, тут висують в альбом свої імена і тим складають азаву преданности і почеси для поета.

Недалеко від сеї святині бачимо памятник Вілянда; дїм же сего поета, котрий перший прибув до Ваймару і працюючи над вихованем талановитого престолонаслідника Кароля Августа, підготовив ґрунт під клясичну добу в Ваймарі, лежить напротив театру, но не числить ся до

памятних місць, бо Вілянд жив самотно і скінчив по правді своє діло тоді, коли Гєте і Шілер доперва вступали в вік дозрілий, в добу найкрасшої і найширшої діяльности. Вулиця Амалії веде нас попри богатий природничий і етнографічний музей на кладовище. Тут з поміж нагробників вириває кляжа каулиця (Fürstengruft). Між домовинами членів родини науючої находять ся коло себе саркофаги Гєтого і Шілера, званих «Діоскурами з Ваймару», оба з дубового дерева. Як Вавель в Кракові береже в королівській гробниці моци князя поетів с. є Міцкевича, так і ся каплиця прийяла гостинно тлїні останки двох найбільших володарів в державі поезії і духа. Саркофаги Кароля Августа і єго жєні Люїзи суть хорошо прикрашені. За головною каплицею наче продовженє отвіривсь російско-грецка каплиця, в котрій спочиває велика княжна Марія Павлівна, жєна Кароля Фридриха, сива великого мецена поетів. Саркофаги покриті вінцями.

Вертаючи з кладовища, бачимо на право академію штук (Kunstschule), відтак на улиці Марії памятний дїм і город Liszt-a, котрі творять інтересний Lisztmuseum.

Коли вернемо улицею Шілера назад в середину міста, станемо перед двірским театром, що на єго чолі стояв більш 25 літ (від 1791 — 1817) Гєте, неструджений драматург і великий знаток сьвітової літератури драматичної. В нїм представлювано в спосіб гідний і з великим одушевленем драми обох Діоскурів. То була

арена перших сукцєсів Шілера, котрий з кождим новим твором добував висший стєпень клясичної штуки. Гєте оказував ся всегда правдиво-щирим другом, бо поминувши свою участь і пожертвованє в пробах з акторами і всіх приготованях до премієр, ділив з приятелем загальний ентузіязм, тріумфи і славу, тішучись без крихітки зависти кождим обявом популярности і овацій на честь товарища. Гєте уступив добровільно зі становиска директора театру в 1817. р., а то тому, позаяк в цьвітні того року представлено против єго волі (но на желанє князя) марну фарсу під заголовком «Der Hund des Aubry», в котрій мав нудель виступити на сцені в важній ролі, а то щоб віднайти свого затраченого пана.

Гєте взяв се за гяжку обиду зглядом своєї особи і своїх переконань естетичних. Таким робом знеславлено справді сю клясичну святиню, для котрої жили і працювали перші генії. Старий театр, котрий став єще за Гєтого по пожарі (подібно як палата князя) в 1825. р. відбудований, відновлено в середині в 1868. р. Днесь він подобає зверху на старинну будову, а небавом заступити єго новий.

Напротив сеї святині драматичної музи бачимо імпазантний памятник обох приятелів Діоскурів, виконаний з бронзу після моделю такого мистця як Rietschel, є се знаменитий твір плястики (з р. 1837.) і зображає обох поетів природної величини, як стоячи, себе обіймають і спільно держать лавровий вінець. Лучше хіба

Телеграми.

Відень, 9. серпня. Вчєра покінчено трєте читанє автономічної цлової тарифи, яке почало ся 23. липня. Вислід тих перєсправ предложить ся обом правительствам.

Відень, 9. серпня. В літній резиденції Сєля, Ратот, має відбувати ся довша рада міністрів. В ній беруть участь: міністер рільництва, Дарані і торговлі, Лянґ. Про побут міністра Лянґа довідала ся прєса тільки случайно, позаяк Сєль ослоноє тайною побут тих міністрів у себе. Іменно після Лянґ вдові по профєсорі університету, Раті, котрий застрілив ся, кондолєнційну телеграму із своїм підписом.

Льондон, 9. серпня. Палату громад відрєчено до 16. жовтня; так само і палату льордів.

Петербург, 9. серпня. Цар Микола надав нїмецкому амбасадорови Альфєнслєбєнову ордер Александра Нєвского, а князєви Фридрихови ордер св. Андрія.

Брема, 9. серпня. Прибув ту бельгійский король Лєопольд.

Трінїдад, 9. серпня. В тутєшних копальнях настунив вибух газів. 16 осіб утратило житє. Склад пороху, що находить ся в копальні, знищений. Здає ся, що і копальня знищена в наслідок вибуху.

Александрия, 9. серпня. Вчєра стверджено в Каїрі 13 случаїв холєри. — Загалом слабеє холєра в Єгипті.

Петербург, 9. серпня. З Владивостока доносять, що здовж східно-китайської границі від Інкоу аж до Чічікару і Хайляру стрічають ся ще численні случаї холєри. У східній часті прибережних провінцій має она характер епидемії.

Гєте взяв се за гяжку обиду зглядом своєї особи і своїх переконань естетичних. Таким робом знеславлено справді сю клясичну святиню, для котрої жили і працювали перші генії. Старий театр, котрий став єще за Гєтого по пожарі (подібно як палата князя) в 1825. р. відбудований, відновлено в середині в 1868. р. Днесь він подобає зверху на старинну будову, а небавом заступити єго новий.

Напротив сеї святині драматичної музи бачимо імпазантний памятник обох приятелів Діоскурів, виконаний з бронзу після моделю такого мистця як Rietschel, є се знаменитий твір плястики (з р. 1837.) і зображає обох поетів природної величини, як стоячи, себе обіймають і спільно держать лавровий вінець. Лучше хіба

Читайте!

Читайте!

Повне видане Творів ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

коштує лише 2 корони!

Товариство „Просвіти“ бажаючи, щоби в кожній руській хаті находили ся Твори Тараса Шевченка, видано семи днями найдешевший збірник сих творів п. з. „**ПОЕЗИЇ Т. ШЕВЧЕНКА**“. Книжка, оправлена в полотно з золоченими витисками, може бути найгарнішою окрасою руських хат. Папір веліновий, формат на взір європейських клясиків, сторін 698.

При замовленню 10 прим. даємо 10% опу-сту. Висилає ся тільки за надісланем 2 кор. 30 сот. на адресу: **КАНЦЕЛЯРИЯ „ПРОСВІТИ“ у ЛЬВОВІ** (Ринок ч. 10.).

Артистку,

драму в 4 актах Ан-тона Крушельницького, можна замовляти у автора: *Коломия, ул. Замкова 15А, по ціні 2 К.*

Льоси на сплати

місячні з правом до виграних до зложено перш і рати поручає банковий дім Шіц і Хаєс (Schütz i Chajes) у Львові пл. Марийскі ч. 7. Купно і продаж ефектів, льосів і монет. Виплата купонів. Безплатна ревізія льосів і ефектів. Проспекти висилає ся оплатно.

6(17-50)

Найдешевші, тревалі КЕРНИЧНІ ПОМПИ

як також помпи всякого рода і до кожної ціли, рури, тревалі мотори вітрові, водопроводи будувє перше моравске заведєне для водопроводів і помп

Ант. Кунц ц. і к. надворний доставець в Mährisch-Weisskirchen.

3(17-24)

COLOSSEUM Ernesta Thorna

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Снішна Найславнійша програма! від 1. до 15. серпня 1902.

При співучасті військової музики 30. п. п.

- 1) Марш.
- 2) Увертура.
- 3) Lisa Schliersee, тирольска співачка.
- 4) Miss Theresitta, артистка на ливні.
- 5) William i Lonny Olszański, парадоксальні акробати ексцентричні.
- 6) Hanny Luxa, ексцентр. тирольска співачка.
- 7) Орхестра.
- 8) Maria i Carl Ohm, тресура медведів, псів і коників.
- 9) Орхестра. Реклямограф.
- 10) Trio Goltz, артисти на ливні (на кружляючих гльобах).
- 11) Lanzetta, імітатор Отеро і Фужер.
- 12) Nelson Down's, король монет.
- 13) Nadrage, комічний чевобесідник.
- 14) Американський біоскоп.

Що дня о 8. год. вечером велике представленє. В неділю і сьвята два представленя. Що п'ятниці High-Life представленє. Білети вчаснійше можна замовляти і набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

Розклад поїздів залізничних обовязуючий від 1-го мая 1902.

(Приїзд і від'їзд поданий після часу середно-європейского).

Поїзд		до Львова		Поїзд		зі Львова	
посп.	особ.			посп.	особ.		
приходить о годині				відходить о годині			
6:10	з Кракова, Берлина, Варшави, Відня	6:25	до Сучави, Жидачева, Кересмезе, Потутор				
6:20	з Чернівців (Іцкан, Галацу), Чорткова	6:30	до Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний				
6:50	з Брухович, щод. від 15. мая до 14. вер. вк.	6:43	до Лавочного (Пешту) Борислава, Дрогобича				
7:45	з Янова	8:30	до Кракова (Відня, Праги), Берлина				
7:40	з Підволочиск, Бродів на дв. Підзамче	2:55	до Лавочного, Хирова, Калуша				
8:00	на дв. головний	9:00	до Янова				
8:10	з Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова	9:15	до Янова				
8:15	з Сокала, Рави рускої	9:50	до Белзци, Сокала, Любачова				
8:50	з Кракова, Відня, Праги, Берлина	10:30	до Чернівців, Потутор				
10:25	з Ряшова, Любачева	10:40	до Тернополя, Потутор, дв. Піда.				
11:55	з Станиславова (Кересмезе, Потутор)	10:57	до Янова від 1. мая до 15. вересня в не-				
1:10	з Лавочного, Калуша, Хирова, Борислава	1:25	длію і сьвята				
1:23	з Янова	2:15	до Брухович від 15. мая до 14. вересня				
2:20	з Підволочиск, Копичинців на дв. Підз.	3:05	в неділі і сьвята				
2:35	на дв. голов.	3:15	до Стрия, Скольного від 1. мая до 30. вер.				
3:14	з Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.)	3:15	до Янова щоденно від 1. мая до 30. вер.				
4:40	з Самбора, Стрия, Скольного (15-30,9)	3:26	до Брухович щод. від 1. мая до 15. вер.				
5:11	з Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підз.	3:30	до Ряшева, Хирова, Любачова				
5:35	на дв. голов.	НІЧ					
1:45	з Чернівців, Іцкан	12:45	6:10 до Станиславова, Жидачева				
5:50	з Кракова	6:20	до Кракова (Відня, Берлина, Варшави)				
НІЧ		6:30	до Янова від 1. мая до 15. вер. будні дні				
6:00	з Сокала, Белзци і Любачева	6:35	від 16. вер. до 30. цвіт. 1903. щоденно				
8:04	з Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.)	7:10	до Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова				
9:12	з Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.)	8:16	до Сокала і Рави рускої				
9:20	з Чернівців, Букарешту	8:25	до Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і сьв.)				
9:25	з Янова (від 1. мая до 30. вер. в нед. і сьв.)	9:00	до Чернівців, Потутор				
8:40	з Кракова, Відня, Берлина) Ясла, Розвадова	9:00	до Підволочиск, Бродів гол. дворець,				
2:31	з Янова (від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)	9:20	дв. Підзамче				
10:02	з Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підз.	10:05	до Янова від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.				
10:20	на дв. голов.	10:30	до Іцкан, Чорткова				
10:50	з Лавочного (Пешту) Хирова Калуша	11:00	до Кракова, Відня, Варшави, Праги				
3:14	з Тернополя, Грималова на дв. Підзамче	11:10	до Підволочиск, Бродів дв. головний				
3:35	на дворець головний	11:32	дв. Підзамче				
		4:15	до Кракова, Відня, Праги, Самбора				
		5:50	до Брухович від 15. мая до 14. вер. щод.				

ЗАМІТКА: Пору нічна числять ся від 6 години вечером до 5 години 59 минут рано.

Час середно європейскій рїхнїть ся від часу львівского о 36 минут, а іменно 12 год. часу середно-європейского = 12 год. 36 мін. часу львівского. — Бюро інформаційне ц. к. залізниць державних (ул. Красіцких ч. 5.) уділяє поясненє в справах залізничних, продає білети всякого рода і розклади їзди.

Складайте свої ошадности в Дністрі!

Дністер

Товариство взаїмного кредиту, стоваришенє зареєстрованє в обмеженою порукою у Львові, Ринок ч. 10. дім „Просвіти“

Дністер

принймає вкладки щадничі і опроцентує їх по 4% від ста. Стан вкладок 31. грудня 1901 900.193 К 53 с. на 1.063 книжочках.

Дністер

уділяє своїм членам позичок на векселі і скрипти за інтабуляцією або при відповідній поруці на 5 1/2% і 1% додатку на кошти адміністрації. Силату позичок розкладає „Дністер“ догідно також до 10 літ. Членом може бути тільки член забезпечений в „Дністрі“, від огню. Уділ членський вносить 50 К, вписове 2 К. Уділи вплачені по день 31. грудня 1901: 81.169 К 37 с. Членів було: 2.006. Стан позичок: 869.245 К 4 с.

Дністер

уділяє рікрічно з чистого зиску датки на публичні добродійні рускі ціли — на церкви, бурси, школи і т. д. — До кінця року 1901 уділено 8.840 К.

Інформацій в справах позичок уділяють агенти і Дирекция.

годі було сю незвичайну і в літературі всесвітній одинокую дружбу виразити. Напись слїдуоча: Dem Dichterraar Goethe und Schiller das Vaterland. — Недалеко від театру находить ся вкінці ще одна цінна памятка з великої тої доби, се є палата княгині вдови, матери Кароля Августа. Ся палата зове ся Wittumpalais. І туть нагромадило ся велике число дорогоцінних споминів, бо всі малі і великі літерацкі талани і дворяни охотно приходили в гостину до княгині, яка уміла всіх красою, високим образованием, шляхотною душею і естетичним змислом для поезії і штуки чарувати і їх (наче мітичний король Артус найзнаменитий з лицарів) до своєї Tafelrunde приковати. Многі портрети, образи, рисунки (особливо Oeser-а, учителя Гетого з часів молодости), старомодні но вартні меблі, начиня з дорогої порцеляни і майоліки (з Ямонї або Майсен), годинники, тодішня туалета і т. д. то все ілюструє дуже живо сі торжества і щасливі години, які особливо Вілянд, особистий приятель княгині Анни Амалїї і Гете попри цілий двір в численних апартаментах перевели.

Злишне буде, здасть ся, додавати, що і ратуш Ваймару, збудований в старонімецкїм стилу (але вже по смерти наших віцунів в р. 1841.) красуєсь статуями і бюстами великих поетів. Замітний на нїм є хороший великий образ, представляючий славно-звісного побідносця в борбі

під Lützen князя ваймарского Бернгарда, як віжджає в здобуте місто Брайзах.

Насупротив ратуша мешкав колись маляр Кравах.

Тільки про нечисленні памятки історичні і літерацкі в самім Ваймарі. З околицею міста вьжуть ся рівнож дорогі для німецкої літератури ремінісценції, бо двір княжий робив в літі часті прогульки до поблизьких замків і віль та ідучи за геніяльними помислами Гетого аранжував забави і сценічні представлення. Відбувались вони не тільки в поблизькїм парку і долині над Ільмою, але особливо в трех літних палатах, с. є в Бельведері, Tiefurt і Ettersburg.

Замок і парк Бельведер положений на полудне від міста і села Oberweimar. Так званий Naturtheater в парку удержав ся до нинішного дня. З улици Mariengasse провадить сюди проста, гніста, липова і каштанова алея. Другий замок Tiefurt лежить в чудовім місци 3 км. на схід від міста над рікою Ільм. Се літна палата князя і улюблене місце княгині Анни Амалїї. Тепер відбувають ся тут подеколи концерти. Недалеко від того замку в Osmannstadt мав Вілянд якийсь час свій дворок і хутір і тут він зівстав похоронений.

Найдальше (бо аж 6 км. від міста) лежить Ettersburg, літна резиденция князя. З тими двома послїдними замками лучать ся найкрасні

спомини з золотого віку поезії німецкої і ваймарского князівства. Тут власне найчастїше давав в літі вистави театр дилетантів (Liebhabertheater), користуючись хорошою природою себ-то деревами, корчами, лугом, жерелами яко декорациєю і кулісами і осьвічуючи оклицю смолоскипами. До сих вистав відносить Гете слїдуочі вірші:

In engen Hütten und in reichem Saal,
Auf Höhen Ettersburgs, in Tiefurts Thal,
Am lichten Zelt, auf Teppichen der Pracht,
Und unter dem Gewölb' der hohen Nacht.

Сї подїї і пригоди тіфуртської Tafelrunde описував „Tiefurter Journal“.

На право від дороги до замку Ettersburg впадає в очи мурава, обсажена тополями з плитою, в котрій вирито поєдинчу напись: „Гетдер“. Тут любив сей поет на своїх самотних проходах відпочивати і віддаватись своїм глибоким думкам.

Так лишив по собі кожний з перебуваючих в Ваймарі поетів не тільки в самім місті, але і в его околиці памятки, котрі потомність уміла достойно оцінити і переказати наслідникам.

Львів, в цвітїни 1902.